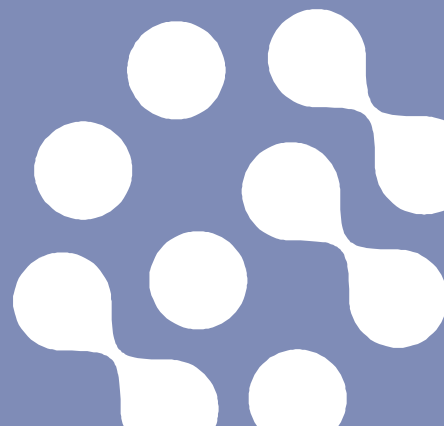

Eurofins Ahma Oy
18.12.2023

RISTISUON TURVE OY, PTK-TURVE OY
ESITYS PUUKONJOEN
KALATALOUEDELLISEKSI
YHTEISTARKKAILUOHJELMAKSI
VUODESTA 2024 ALKAEN

ESITYS PUUKONJOEN KALATALOUEDELLISEKSI YHTEISTARKKAILUOHJELMAKSI VUODESTA 2024 ALKAEN

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	1
2.	TARKKAILUALUE	1
3.	TARKKAILUOHJELMAESITYS	1
3.1	RAPORTOINTI	2
	VIITTEET	2

Heikki Alaja
Ympäristöasiantuntija

Eurofins Ahma Oy
Heinämäentie 2
40250 Jyväskylä
Sähköposti: EtunimiSukunimi@eurofins.fi

www.eurofins.fi

1. JOHDANTO

Puukonjoen ja Ähtyrinpuron valuma-alueilla sijaitsevien turvetuotantoalueiden kalataloudellista velvoitetarkkailua on toteutettu vuosina 2011 - 2023 yhteistarkkailuna. Jyväskylän yliopiston ympäristötutkimuskeskuksen (2010) laatima ohjelmaesitys hyväksyttiin Keski-Suomen ELY-keskuksen päätöksellä 1501/5723/10. Tarkkailuohjelma on käsittänyt sähkökoekalastuksia, koeravustuksia ja kalastustiedustelut, jotka on toistettu neljän vuoden välein.

Viime vuosina turvetuotannon pinta-alat tarkkailualueella ovat vähentyneet merkittävästi. Yhteistarkkailun alkaessa tuotantopinta-ala oli noin 344 ha, mutta vuoden 2023 lopussa turvetuotannossa oli enää vain noin 34 ha eli noin 10 % alkuperäisestä pinta-alasta. Turvetuotanto on loppunut kokonaan mm. Sammakkonevalla (Neova Oy) ja Haapamäensuolla (Ristisuon turve Oy), eikä Pirttisuota (Neova Oy) otettu koskaan käyttöön.

Kalataloudellinen tarkkailuvelvoite on nykyhetkellä voimassa Ristisuon turve Oy:n Haapisuolle (tuotannossa 25 ha) sekä Autosen urakointi Oy:n ja PTK-Turve Oy:n Haapasuolle (tuotannossa 9 ha). Haapasuon (ISY 132/08/1) ja Haapisuon (ISY 132/08/1) ympäristöluvat ovat voimassa toistaiseksi.

Tuotantopinta-alojen merkittävän vähenemisen vuoksi tarkkailuohjelman sisältöä on perusteltua muuttaa. Tämä asiakirja sisältää esityksen Puukonjoen kalataloudellisen yhteistarkkailuohjelman toteuttamiseksi vuodesta 2024 alkaen.

2. TARKKAILUALUE

Haapisuon ja Haapasuon turvetuotantoalueet sijaitsevat Puukonjoen valuma-alueella. Turvetuotantoalueiden pintavalutus kentillä käsitellyt kuivatusvedet johdetaan laskuojia pitkin Puukonjokeen ja edelleen Pääjärven Perälänlahteen. Sammakkonevan tuotannon päättymisen vuoksi Ähtyrinpuroon ei johdeta enää kuivatusvesiä.

Puukonjoen vesi on ollut vuosina 2004 – 2018 runsashumuksista ja pääasiassa lievästi hapanta. Ravinnepitoisuudet ovat ilmentäneet rehevyyttä (Keränen & Sillanpää 2019). Vedenlaatu on vaihdellut jonkin verran eri vuodenaikoina ja vuosina, mikä on virtaaville vesille ominaista.

Puukonjoen kala- ja rapukantoja on seurattu kalataloustarkkailussa sähkökalastuksin ja koeravustuksin. Vuosien 2014 ja 2018 sähkökalastusten perusteella Puukonjoessa esiintyi vähäisissä määrin lähinnä järvikaloja, kuten ahvenia, haukia ja mateita. Vuonna 2018 saatiin saaliiksi kuitenkin yksittäinen taimen (Keränen & Sillanpää 2019).

Koeravustuksia Puukonjoessa on tehty viimeksi vuosina 2011, 2014 ja 2018. Yhdessäkään koeravustuksessa ei saatu saaliiksi rapuja, joten rapu puuttui todennäköisesti joen lajistosta kokonaan (Keränen & Sillanpää 2019).

Vuoden 2018 kalastustiedustelun perusteella Puukonjoessa ei kalastettu lainkaan (Keränen & Sillanpää 2019). Tulosten perusteella Puukonjoen kalataloudellinen merkitys oli siten vähäinen.

3. TARKKAILUOHJELMAESITYS

Turvetuotannossa tapahtuneiden muutosten vuoksi kalataloustarkkailua on perusteltua jatkaa enää vain Puukonjoessa tehtävin sähkökoekalastuksin. Koeravustuksia ei ole syytä jatkossa tehdä, koska rapuja ei ole saatu aiemmissa tarkkailuissa lainkaan saaliiksi. Lisäksi on syytä olettaa, että

kalastustiedusteluilla ei saada olennaista tietoa Puukonjoesta, koska siellä ei ole aiemminkaan juurikaan kalastettu.

Sähkökoekalastukset tehdään seuraavan kerran vuonna 2024 ja sen jälkeen neljän vuoden välein (v. 2028), jos kalataloustarkkailuvelvoitteet ovat tuolloin vielä voimassa.

Sähkökalastuksia jatketaan edelleen samoilla kolmella koealalla kuin aiemmin. Ylin koeala sijaitsee Haapisuon yläpuolella, keskimäinen koeala Haapisuon alapuolella ja alin koeala Haapasuon alapuolella. Koealojen sijainti on esitetty liitteessä 1.

Sähkökoekalastukset tehdään yhden poistopyynnin menetelmällä ohjeen RKTL 21/2014 (Olin ym. 2014). Koealoilta tehdään habitaattikuvaukset ja täytetään koekalastuspöytäkirjat, johon on merkitty mm. sähkökalastuslaitteen tiedot, koekalastuksen ajankohta, koealan mitat ja sijainti sekä syvyys, virrannopeus ja muut yleisimmät ympäristömuuttujat (säätila, veden lämpötila, veden suhteellinen korkeus, liettymät). Koealat valokuvataan.

Saaliiksi saadut kalat mitataan yhden millimetrin ja yhden punnitaan gramman tarkkuudella yksilöllisesti. Rapujen osalta mainitaan laji, kpl-määrä ja pituudet yhden cm:n tarkkuudella.

Sähkökoekalastusten tuloksista raportoidaan kunkin koealan osalta saalis lajeittain pyyntipinta-alaa kohden pyydystävyyuskertoimella korjaamattomana sekä saaliskalojen keskipaino (g). Runsaimpien saalislajien pituusluokkajakaumat esitetään. Tuloksia vertaillaan aiempiin tarkkailuvuosiin. Sähkökalastuksen tulokset viedään koekalastusrekisteriin viimeistään tarkkailuraporttien valmistumisen määräaikaan mennessä.

3.1 Raportointi

Kalataloustarkkailujen raportit valmistuvat tarkkailuvuoden loppuun mennessä. Tarkkailutulosten yhteenvedoissa on esitettävä tarkkailussa esiintyneet epävarmuustekijät sekä analyyseissä ja tulosten laskennassa käytetyt menetelmät. Kalataloustarkkailujen raportit toimitetaan tarkkailuvelvollisen lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle, Keski-Suomen ELY-keskukselle, Karstulan kunnan ympäristöviranomaiselle ja Saarijärven reitin kalatalousalueelle. Tarkkailujen tulokset on vaadittaessa annettava myös nähtäväksi tahoille, joiden oikeuteen tai etuun tiedot saattavat vaikuttaa.

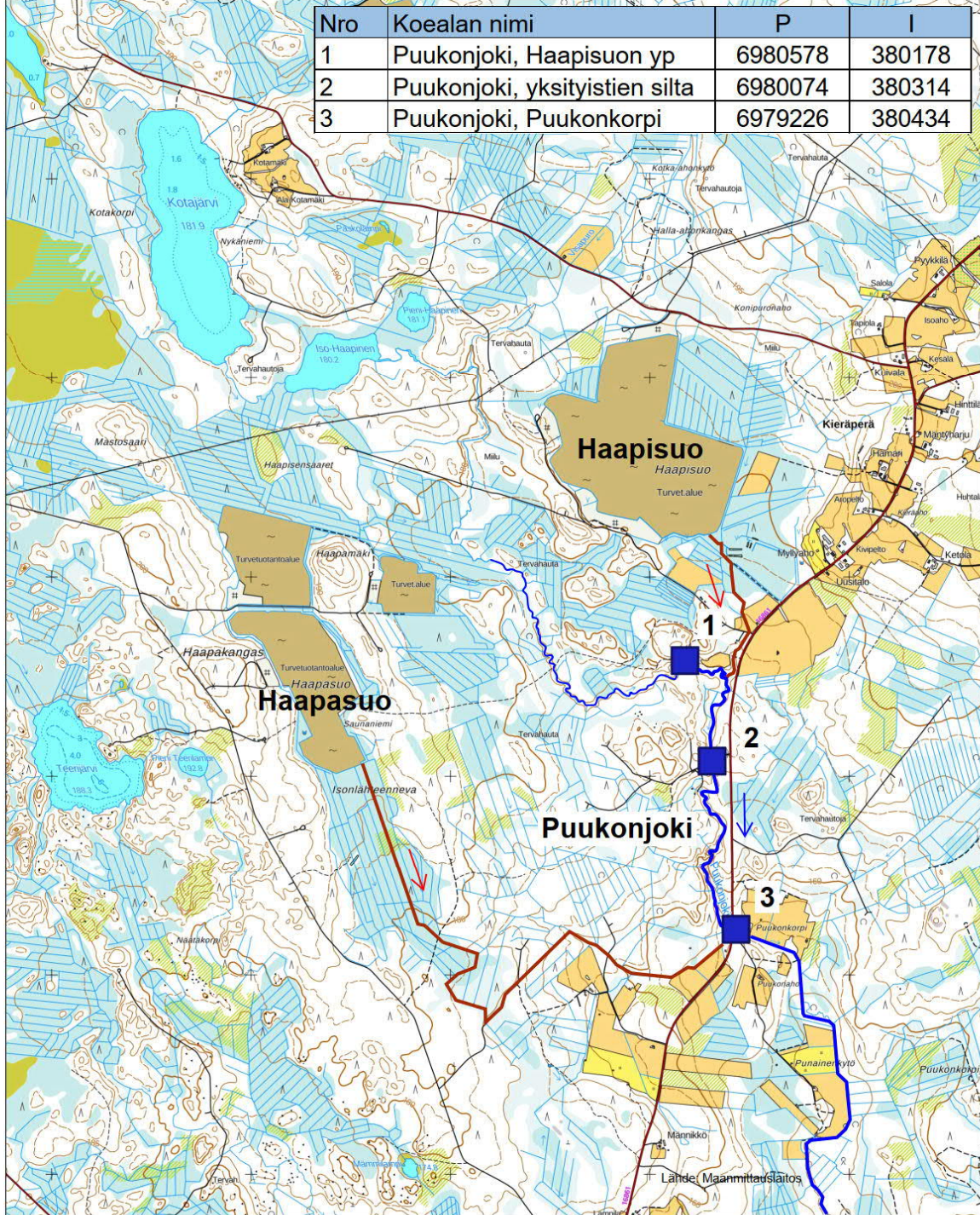
VIITTEET

Keränen, J. & Sillanpää, J. 2019. Puukonjoen ja Ähtyrinpuron kalataloudellinen yhteistarkkailu 2018. Pöyry Finland Oy. 29.3.2019.

Olin, M., Lappalainen, A., Sutela, T., Vehanen, T., Ruuhijärvi, J., Saura, A. & Sairanen, S. 2014: Ohjeet standardinmukaisiin koekalastuksiin. RKTL:n työraportteja 21/2014.

Liite 1. Esitys sähkökalastuskoealojen sijainniksi vuodesta 2024 alkaen.

Ympäristökarttapalvelu Karpalo
15-joulu-2023

ETRS-TM35FIN